

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

חֵמְדָּה יָמִים

HEMDAT YAMIM

פְּרֻשֵׁת הַשְּׁבִיעַ פִּנְחָס תשפ"א

אחדות! כיצד אוהו הקרעים?

הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

שתי משפחות המופיעות במפקד השני שבפרשת פנחס, השפיעו על האחדות בעם ישראל. נציין את פרץ, בכורו של יהודה מתמר ובנו חצרון (במדבר כ"ו-כ"א), ומכיר בן מנשה ובנו גלעד (שם, שם כ"ט). כל המצוינים שייכים לדור, שזכה לראות את יעקב אבינו ובניו. מחלוקת קשה, ששיאה השלילי היה במכירת יוסף, נתגלעה בין בניו של יעקב אבינו. בין שני הענקים, יהודה ויוסף, נוצר מתח אדיר, שמלווה אותנו מתחילת פרשת וישב ועד לסוף פרשת ויחי. כל אחד מהם ייצג את אחת מנשותיו של יעקב, (בעצם כל אחד ייצג שתיים מהן). בצד אחד בניה של לאה ובני שפחתה זלפה, ובצד השני בניה של רחל ובני שפחתה בלהה. המחלוקת על ההנהגה מסתיימת בספר בראשית בהכרעה חד משמעית. יוסף בן רחל הוא השליט הכל יכול, סגנו של פרעה, האיש החזק ביותר בעולם בדור זה. בכך מתקיימים, לכאורה, חלומותיו של יוסף אודות אחיו, וכל העולם משתחוה לו. כיצד אוהו הקרעים? את זה ספר בראשית איננו מספר לנו! באמצעות עיון בספר דברי הימים נגלה פרטים נוספים בתחום חשוב זה של אחדות בעם ישראל וחיזוק ההרגשה שכולנו בני איש אחד נחנו.

בפרק ב' של דברי הימים א' מצינו: "ואחר בא חצרון אל בת מכיר אבי גלעד והוא לקחה והוא בן ששים שנה ותלד לו את שגוב" (פסוק כ"א).

מנשה, בכורו של יוסף כנסיך במצרים, יצא בראש צבא וכבש שטחים בגלעד. בפרשתנו נרמז: "בני יוסף למשפחתם מנשה ואפרים: בני מנשה למכיר משפחת המכירי ומכיר הוליד את גלעד לגלעד משפחת הגלעדי" (במדבר כ"ו כח – כ"ט). חיבור הפסוקים יחד, מביא אותנו למסקנה כי כבר אז חצרון - בכורו של פרץ, בכורו של יהודה מתמר, נשא את בתו של מכיר אחותו של גלעד. משפחה זו קנתה אחיזה מאוד חזקה באזור הגלעד, כמתואר בפסוק הבא: "וישגוב הוליד את גאיר ויהי לו עשרים ושלוש ערים בארץ הגלעד" (שם פסוק כ"ב).

כך הפכו גם צאצאי לאה משבט יהודה - צאצאיו של חצרון, לנסיכים. כך התחברה והתאחדה משפחת יעקב מחדש. הצאצאים של בת מכיר וחצרון הם בני נכדים גם של יהודה וגם של יוסף, הם בני ננים גם של לאה וגם של רחל. אין לך דבק חזק מזה!

קשרים אלה אפשרו בדורות מאוחרים יותר, גם לדוד המלך עם עלייתו לשלטון, לנסות לאחד את עם ישראל. לאחר מות שאול, דוד פנה בהצעת שותפות לתושבי יבש גלעד: "וישלח דוד מלאכים אל אנשי גביש גלעד ויאמר אליהם ברכים אתם ליקנוק... ועתה לעש יקנוק עמכם חסד ורמית וגם אנכי אעשה אתכם הטובה הזאת... ועתה תחזקנה ידיכם והיו לבני חיל כי מת אדניכם שאול וגם אתי משחו בית יהודה למלך עליהם" (שמו"ב ב' ה – ז), ביבש גלעד גרו באחדות, מדורי דורות, צאצאי יוסף וצאצאי יהודה. הקמתה של מדינת ישראל הראשונה המאוחדת, היתה הזדמנות פז לקרא להם להיות שותפים בהקמתה.

הרחבה בנושא תופיע בקרוב, בע"ה, בספרי 'צפנת שמואל' - מלכות דוד).

הבה נתפלל כי גם אנו נזכה בקרוב, לאחדות של כל עם ישראל בארץ ישראל ובתפוצות!

לע"נ חברי הנהלת 'ארץ חמדה'

לע"נ מרת שרה ונגרובסקי ע"ה בת ר' משה זאב יי בתמוז תשע"ד	לע"נ הרב שלמה מרזל זצ"ל יי באייר תשע"א	לע"נ הרב ראובן אברמן זצ"ל ט' בתשרי תשע"ו	לע"נ מר משה וסרצוג ז"ל כ' בתשרי תשפ"א	לע"נ מר שמואל וגב' אסתר שמש ז"ל ייז בסיוון / כ' באב
לע"נ ר' אליהו כרמל ז"ל חי באייר תשע"ו	לע"נ הרב ישראל רוזן זצ"ל ייג בחשוון תשע"ח	לע"נ ר' מאיר וגב' שרה ברכפלד ז"ל (שרה - ט"ז בטבת תש"ף)	לע"נ ר' אברהם קליין ז"ל ד' באב / י"ח באייר	לע"נ הרב אשר וסוזן וסרטיל ז"ל ט"ז בכסלו / אלול תש"ף
לע"נ מרים שטרן ע"ה נלב"ע ה' באב תשע"ט	לע"נ יצחק טרשנסקי ז"ל כ"ח באדר תשפ"א	לע"נ מרת גיטה ור' אברהם קליין ז"ל ד' באב / י"ח באייר	לע"נ נועה רבקה בת מלכה ברכה ומשה	לע"נ הרב שמואל כהן ז"ל נלב"ע בשבט תשפ"א
לע"נ הרב שמואל כהן ז"ל נלב"ע בשבט תשפ"א	לע"נ הרב יוסף מרדכי שמחה שטרן ז"ל כ"א באדר א' תשע"ד	לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד	לע"נ יחזקאל וחנה צדיק ע"ה יי"א באייר תשע"ו / י"ט בתשרי תשפ"א	

עורך: הרב הדיין עקיבא כהנא, חוקר במכון משפט והלכה בישראל

קבלן שאיחר במסירה ואיבד את זכות התיקון של הליקויים

'ארץ חמדה גזית' ירושלים / ניסן תשפ"א / תיק מס' 80005

דיינים: הרב חיים בלוך, הרב רועי משיח, הרב שלמה שטיינמץ

המקרה בקצרה:

התובעת היא חברה קבלנית בבעלות התובע, אשר בנתה את ביתו של הנתבע. הצדדים לא חתמו על חוזה, אולם הסכימו בכתב (להלן הסיכום) על פרטי העבודה תמורת סך 1,850,000 ₪. הסיכום כלל לוחות זמנים ולוח תשלומים. לפי הסיכום על התובע היה לסיים את הבנייה תוך 200 ימי עבודה, אולם, בסופו של דבר הוא לא הצליח לסיים בזמן. הנתבע ביקש מהתובע לעזוב את האתר כדי שהנתבע יוכל לסיים את העבודה בעצמו, תוך קיזוז עלות ההשלמה מהכספים שמגיעים לתובע. בנוסף, הנתבע טען שישנם גם ליקויי בנייה וחוסרים ביחס לסיכום. בהסכמת הצדדים מונה מומחה, שהגיע לאתר והכריע ברוב המחלוקות שבין הצדדים, לפי קביעת המומחה על התובע לשלם לנתבע כ-229,000 אלף ש"ח. בנוסף, נשארה שורה של מחלוקות שהועברה להכרעת בית הדין.

פסק הדין: על התובע לשלם לנתבעת 184,735 ₪.

נימוקים בקצרה לכמה מהסוגיות המרכזיות בתיק זה:

1. זכות התיקון של קבלן

התובע דרש לתקן את הליקויים ולהשלים את החוסרים בעצמו, ולא לאפשר לנתבע לעשות זאת בעזרת קבלן אחר על חשבונו. הנתבע התנגד לכך.

זכות תיקון של קבלן נדונה בפסק דין של ארץ חמדה (1-74005) ושם נקבע מתי ניתן לסלק קבלן מאתר בנייה. בכלל זה, שניתן לפטר קבלן רק לאחר התראה, גם אם הוא רק מתרשל בעבודה (פתחי חושן שכירות י, הערה כד). במקרה זה הנתבע התרה בתובע לעמוד בזמנים, ובגלל האיחור של התובע, הנתבע נאלץ להתגורר בדור זמני ולא ראוי. לפיכך, קבע בית הדין שמוצדק לסלק את הקבלן. בנוסף לזה התובע עצמו עזב את אתר הבנייה לבקשת הנתבע, מכאן שהוא ויתר על זכותו לעבוד בעצמו (שו"ע חו"מ יב, ח), ולכן התובע איבד את זכות התיקון של הליקויים.

2. תמחור ליקויים שחומרתם תתברר רק בעתיד

המומחה קבע שישנם ליקויים שניתן יהיה להעריך את עלות התיקון שלהם רק בעוד כמה שנים, בהתאם למצב בשטח. בית הדין לא קיבל זאת, וקבע כי יש לתמחר אותם כבר כעת. בית הדין התבסס על הגמרא (סנהדרין לב ע"ב) שכותבת כי יש לחתור לפשרה במקרים מסוימים, והנצי"ב (משיב דבר ג, י) שכתב שאם שורת הדין לא תביא לשלום בין הצדדים יש לעשות פשרה.

לאור זאת, החליט בית הדין שכדי שלא לכרוך את הצדדים למשך שנים עד להתבררות חומרת הליקויים יש לתמחר אותם באופן מיידי. למעשה בית הדין תמחר את הסיכון בחמישית מעלות התיקון שהמומחה קבע, בסך 3,229 ₪.

3. אחריות לאיחור בסיום העבודה

מוסכם שהתובע סיים את העבודה באיחור. התובע טען כי הסיבה לכך היא שמפקח הבנייה של הנתבע עזב את עבודתו באמצע. בית הדין לא קיבל טענה זו משום שהיא לא נטענה בזמן אמת, והתובע אף לא טען שעבודתו תלויה בעבודת המפקח.

מראש נקבע כי העבודה תסיים לאחר 200 ימי עבודה. לאחר הפחתת ימי הגשם התברר שהתובע איחר ב-40 ימי עבודה. בסיכום נקבע כי על התובע לשלם 300 ₪ לכל יום איחור, סה"כ 12,000 ₪.

בית הדין קבע כי תשלום זה אינו בגדר אסמכתא, משום שהוא תשלום סביר (על פי הפתחי חושן קניינים כא, הערה כה). גם אילו הסכום היה קצת יותר גבוה עדיין הוא לא היה נחשב לאסמכתא (פתחי תשובה אה"ע נ, ט).

בית הדין לא חייב את התובע על הוצאות נוספות שנגרמו לנתבע עקב האיחור, משום שמטרת הפיצוי היא לשפות את הנתבע על כלל הנזקים שנגרמו לו עקב האיחור. יחד עם זאת כיון שהתובע עזב והפסיק את עבודתו באמצע בלא להודיע לנתבע, החליט בית הדין לחייב אותו בפיצוי נוסף בסך 25,000 ₪, בגין הטעיה וגרימת הוצאות נוספות לנתבע. זאת, על בסיס הסכם הבוררות שמאפשר לחייב פיצוי גם על מניעת רווח או על נזק עקיף.

למעבר לפסק הדין

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

<p>לע"נ שלמה דוד בן זלמן ושרה אבנית ז"ל נלבי"ע סיון תשע"ט</p>	<p>לע"נ רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג</p>	<p>לע"נ גב' לוריאן הופמן ז"ל</p>	<p>לע"נ חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלבי"ע ז' בתשרי תשע"ה</p>	<p>לע"נ סוזי בת עליזה כהן ז"ל נלבי"ע כ"ד בחשוון תשע"ח</p>
<p>לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת היידי</p>				

שׁוֹת בְּמִרְאָה הַבְּזֵק

(מתוך ח"א)

Quito, Ecaudor

קיטו, אקוואדור
אב, תש"ן

כהן שיצא עליו קול שהוא בן הגיורת – הורדתו מכהונה

שאלה

אדם שהוא בחזקת כוהן בקהילתנו עם שלשה בנים, יצא עליו קול שאביו ז"ל היה נשוי לגיורת. האם יש חובה לחקור אחריו? (כמעט אין סיכוי, שרב יצליח להורידו ממעמדו, ככהן בקהילה).

תשובה

בשאלתך אודות הכוהן – שהוחזק אביו כוהן, ויצא עליו קול שאימו גיורת – שאלת בדבר החיוב לחקור אחריו. אך, לאמיתו של דבר, יש לדון יותר מזה. שמא יש להורידו מכהונתו, מפאת הקול, עד לבירורו.

ונראה, שאף שנפסק בשו"ע¹: "מי שהוחזק אביו כוהן, ויצא עליו² קול, שהוא בן גרושה או בן חלוצה, חוששין לו ומורידין אותו³. יש להקל ולומר שזהו דווקא⁴ בקול שהוחזק בבי"ד⁵. ומ"מ בקול הברה היוצא מאנשים רבים, יש לחוש לחקור ולברר אמיתות הקול⁶, במידת האפשר⁷. ואילו קול שהוא שמועה בעלמא, מפי יחיד או איזה יחידים, אין צריך לדקדק אחר הקול כלל⁸.

¹ אה"ע סי' ג', סעיף ז'.

² ואין לחלק בין קול שאימו גיורת, לקול שהיא גרושה או חלוצה. ואף דאיתא בדבר קול שיצא על אישה לגבי כוהן – "שפחה... אין חוששין" (גיטין, דף פ"ט, ע"א) – כאן חששו לקול, שמעלה עשו בתרומה (חזו"א אה"ע, ס"ב ס"ק כ"ד).

³ אף שבגמ' איירי לגבי תרומה, לפי מה דקיי"ל, שמעלין מנשיאות כפיים וקריאת התורה לתרומה, יש להחמיר בזה. ואף שהקל הרמ"א אה"ע, סי' ג', סעיף א', האידנא במקום שאין נוהגין בתרומה (עיי"ש), לא מצאנו שהקל גם במקום שיצא קול שהוא חלל, כבנדון שלנו.

⁴ והגדרת "שהוחזק בבי"ד", שמעידים עדים בפני בי"ד ששמעו מפי אחרים וכו', שאירע המעשה בפני פלוני ופלוני והלכו למדה"י (שו"ע אה"ע, סי' מ"ו, סעי' ב'. ועוד אופן שייחשב מוחזק בבי"ד, עיין בסעיף א' שם).

⁵ כן נראה שלמדו התוספות, בסוגיא כתובות דף כ"ו (ועיין בשיטה מקובצת שם, שהביא דעות החולקות). ויש לצרף לזה, שגם המחמירים בקול שאינו ברור, נימקו ד"מעלה עשו בתרומה". ומפני נימוקו של הרמ"א (הובא בהערה 3), היה מקום להקל לענין נשיאת כפיים וקריאת התורה, ועוד שהמחמירים לא פירשו "ואחתיק" ממש.

⁶ שהרי דעת החולקין (שהובאו בהערה 5) שבכה"ג, אפילו "מורידין" אותו. ויש לפרש שרק "חוששין" לו. ולכה"פ יש לבדוק אמיתות הקול. (ועי' בשטמ"ק, ובתוס' רי"ד על הסוגיא בכתובות).

⁷ ובכל אופן אין להורידו, כל עוד לא "הוחזק בבי"ד" כדן קול. ועיין בבאר היטב שו"ע אבן העזר סימן ג' ס"ק ה' ובפתחי תשובה שם ס"ק א' שהביא מספר ישועות יעקב, שאיסור עשה – שיש בנשיאת כפיים – אינו רק במקדש.

⁸ רמ"א שו"ע אה"ע, סימן מ"ו, סעיף ד'.

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

גם אני מאשר:
הרב שאול ישראלי

מתפללים לרפואתם השלימה של:

טל שאול בן יפה
גדעון בן רחל
רבקה רינה בת גרונה נתנה

ניר רפאל בן רחל ברכה
חנן הראל הכהן בן דרורה
מאירה בת אסתר
חוה רָאנְלָה בת פֵּיילָא
בתוך שאר חולי עם ישראל

ישראל בן רבקה
אריה יצחק בן גאולה מרים
נטע בת מלכה
אילנה בת עליה